

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

факультету), з дисципліни «Медична хімія» (для англomовних студентів 1 курсу II міжнародного факультету), з фізичних методів аналізу (для студентів I фармацевтичного факультету, II міжнародного факультету).

У додатку Microsoft Teams сформовані групи для проведення теоретичних онлайн занять та лекцій відповідно до розкладу занять.

Згідно розкладу проводяться в онлайн-форматі за допомогою сервісу Microsoft Teams лекції, які записуються і розміщуються в додатку Stream для подальшого опрацювання студентами. Слід зазначити, що практично всі студенти своєчасно підключаються до віртуальної аудиторії, лектор викладає матеріал з наочною демонстрацією у виді презентації. Протягом лекції проводиться перевірка присутності та активності студентів за допомогою проведення віртуального опитування за матеріалами лекції. Наприкінці лекції студентам пропонується перевірити сприйняття та засвоєння матеріалу, відповідаючи на 5-10 питань у Forms. Студенти також мають можливість задати запитання з теми лекції в чаті, що робить спілкування двобічним та більш «живим».

Практичні заняття проводяться у відеоформаті викладача і студентів. Відбувається усний розбір основних теоретичних питань з теми заняття із застосуванням віртуальної дошки, після чого кожен студент отримує індивідуальне завдання у цифровому блокноті OneNote, а саме розрахункові та ситуаційні задачі (однак процес виконання завдань не прозорий для викладача, теоретично їх може зробити хтось інший). Також проводиться тестування у Forms, що дозволяло всебічно оцінити рівень підготовки студента. Протягом всього часу виконання практичного завдання студент має можливість отримати консультацію викладача стосовно незрозумілих моментів. Наприкінці практичного заняття проводиться повторна відеоконференція для розбору помилок, яких припустились студенти під час виконання індивідуальних завдань.

Самопідготовка студентів проводиться також в OneNote та у Forms. Для цього до кожного заняття колективом кафедри створено нові завдання і тести у Forms, як з варіантами правильних відповідей, так і відкриті (українською і англійською мовами). Для повноцінного забезпечення лабораторних занять до кожного заняття створено відеоматеріали.

Всі студенти мають доступ до навчально-методичних матеріалів на електронних ресурсах кафедри (навчально-методичні посібники, збірники тестів, презентації лекцій тощо). Окрім того, у хмарному сервісі OneDrive для швидкого та доступного використання студентами під час навчального процесу були розміщені навчальні посібники, лекції, збірники тестів тощо.

Висновки. Таким чином, з розвитком сучасних інформаційних технологій відкриваються нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Велика роль надається методам самоосвіти і дистанційним освітнім програмам.

ДОСВІД КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ ЗДМУ У ЗАПРОВАДЖЕННІ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Григор'єва О. А., Щербаков М. С., Артюх О.В., Матвейшина Т.М., Тополенко Т.А.

Ключові слова: анатомія людини, дистанційне навчання

Творчий підхід до викладання в умовах пандемії COVID-19 є необхідним для забезпечення безперервності навчального процесу у медичних вищих навчальних закладах. Зокрема це стосується кафедр медико-біологічного профілю, бо вони є першими, що починають формувати лікарське мислення у вчорашніх абітурієнтів. Це накладає додаткову відповідальність на фундаментальні кафедри, що мають підготувати студентів до вивчення клінічних дисциплін. Кафедра анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії при введенні он-лайн навчання була вимушена відмовитись від традиційних методів викладання, які передбачають

використання натуральних анатомічних препаратів та муляжів та переходити до дистанційного викладання з використанням сучасних технологій. Виникла необхідність шукати нові методологічні підходи до викладання.

Протягом двох перших тинів перехідного періоду викладачі кафедри опанували Office 365. Зокрема, програму MS Teams, яка забезпечує прозорість навчального процесу в он-лайн режимі.

Для оцінювання якості підготовки студентів до занять на кафедрі застосовуються наступні методи контролю:

- Перевірка конспектів з намальованими схемами та заповненим глосарієм по темі заняття згідно завдань, що вказані в методичних рекомендаціях для самостійної роботи студента (анатомічні терміни латиною та українською мовами, схеми малюнків будови анатомічних структур, структурно-функціональних одиниць органів, рефлекторної дуги, схем провідних шляхів аналізаторів тощо). Конспекти надсилаються у PDF форматі, що дозволяє студентам завантажувати у файл декілька сторінок та полегшує викладачам процес перевірки. Обов'язковим є особистий підпис студента на кожній сторінці конспекту. Бажано, щоб у викладача були зразки почерку кожного студента.

- Тестування з використанням програми MS Forms. Програма дозволяє створювати завдання з різного типу. Студентам пропонуються тести множинного вибору з одним або декількома вірними відповідями як з використанням банку тестових завдань кафедри, так і власні тести. Враховуючи необхідність знання анатомічної номенклатури, пропонуються також тести з використанням ілюстрацій з пронумерованими анатомічними структурами. Студенти мають або вказати номер, яким позначена структура, що вказана у завданні, або, навпаки, написати назву структури з використанням Міжнародної анатомічної термінології відповідно до номеру, що вказаний у завданні. В останньому випадку необхідна додаткова перевірка текстових відповідей студента у ручному режимі для запобігання непорозумінням.

- Усне опитування групи в режимі відеоконференції, в тому числі, з використанням презентацій з ілюстраціями по темі заняття, на яких зображені понумеровані анатомічні структури. Щоб наблизити максимально он-лайн навчання на практичному занятті до традиційного (off-line), необхідно щоб викладач бачив одночасно всіх студентів – що роблять на практичному занятті всі студенти (не секрет, що деякі студенти підключились, але виключили веб-камеру та мікрофон і займаються іншими справами). Чи не готові до заняття і кажуть, що не працює камера, мікрофон, погано працює інтернет. Для цього необхідно, щоб протягом всього заняття у всіх студентів були включені камери. В такому випадку перевіряються практичні навички у всіх студентів, а не тільки у відповідального (студенти всі показують одночасно анатомічні структури в Анатомічному атласі та на малюнках в своєму зошиті практичних занять). При такій формі опитування всі студенти приймають участь в розборі теми під час всього заняття (вимоги сучасного інтерактивного навчання). Крім того більш об'єктивно можна оцінити знання студентів.

Також в навчальному процесі використовуються найновіші електронні технології – 3D стил «Anatomage», програмне забезпечення «3D Organon Anatomy VR» та шолом віртуальної реальності, які дозволяють частково замінити натуральні анатомічні препарати при вивченні багатьох тем.

Оцінка за поточне заняття є рейтинговою та включає в себе оцінки за всі вказані види контролю. Критерії оцінки розроблені на кафедрі та є стандартизованими

Пояснення нової теми відбувається з використанням презентації у вигляді міні-лекції, яка зберігається у вигляді відеофайлу або у програмі MS Stream що дає змогу студентам додатково переглянути це відео під час підготовки до наступного заняття. Студентам також пропонуються текстові та відеоматеріали по темі наступного заняття з відкритих джерел.

Вважаємо що деякі методи, які вперше були використаними в режимі он-лайн навчання можуть бути корисними в майбутньому та застосовуватись при поверненні до традиційних аудиторних занять.

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ» В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ПИТАННЯ

Воротинцев С.І.

Ключові слова: дистанційне навчання, анестезіологія та інтенсивна терапія

Вступ. Якісне навчання клінічній медицині в медичному університеті не є можливим поза межами лікувальних закладів. Під час пандемії COVID-19 воно проводиться у дистанційному режимі з використанням всіх можливих форм надання інформації та контролю якості отриманих знань. Вивчення дисципліни «анестезіологія та інтенсивна терапія» в ЗДМУ відбувається на п'ятому курсі і також проводиться дистанційно, проте якість викладання предмету досі не була визначена. Тому метою роботи є дослідження ситуації щодо дистанційного навчання на кафедрі «Анестезіології та інтенсивної терапії» серед студентів-медиків та виявлення можливих недоліків, обмежень, задоволення під час вивчення дисципліни, а також перспектив такого підходу до навчання в подальшому.

Основна частина. Дослідження проводилось за допомогою анонімного анкетування студентів 5-го курсу 1-го і 2-го медичного факультетів після закінчення циклу «Анестезіологія та інтенсивна терапія». Відповіді на 10 запитань анкети отримані від 104 студентів, вони опрацьовані за допомогою описової статистики.

У першому запитанні студенти оцінювали доступність форми запропонованого учбового матеріалу. За результатами опитувань 58% респондентів відповіли «Так, досить доступно», 38% – «Більш-менш доступно», 3% – «Маю багато труднощів з розумінням матеріалу» та лише 1% – «Ні, взагалі не розумію матеріалу».

У другому запитанні з'ясовували, чи зрозуміло пояснює викладач важкі теми. 87% студентів дали відповідь «Так, все пояснює», 11% – «Частково ухиляється від відповідей» та 2% – «Нічого не пояснює, працюємо самостійно».

У третьому запитанні студенти висловлювали свою думку щодо об'єктивності оцінювання їхніх знань викладачем. 78% респондентів відповіли «Так, цілком об'єктивно», 22% – «Не завжди об'єктивно».

У четвертому запитанні визначали, чи достатньо часу для роботи над завданнями під час занять. 62% студентів обрали відповідь «Так, цілком достатньо», 38% – «Інколи не встигаю доробити завдання вчасно».

У п'ятому запитанні з'ясовували, чи влаштовує студентів перелік тем занять та лекцій, чи бажали б вони щось змінити. 67% респондентів відповіли «Так, цілком влаштовує», 23% – «Є кілька тем, які я хотів (-ла) б додати/замінити», 4% – «Ні, хотілося б більш цікаві теми розглянути» та 6% респондентів вибрали «Свій варіант».

У шостому запитанні визначали, чи достатньо ефективними є заняття дистанційно, та чи допомагає це ефективно засвоїти базові навички з невідкладних станів. 61% студентів обрали відповідь «Так, мене все влаштовує», 29% – «Не зовсім, деякі навички треба все ж спробувати на манекенах» та 10% студентів відповіли «Взагалі не ефективно. Всі навички мають бути відпрацьовані на манекенах по кілька разів».

У сьомому запитанні оцінювали, чи надає можливість викладач відпрацювати пропущені заняття. 63% респондентів відповіли «Так», 37% – «Нічого не знаю про можливість відпрацювання».

У восьмому запитанні визначали думку студентів щодо зацікавленості викладача в їхніх успіхах. 78% опитуваних відповіли «Думаю, що так», 18% – «Маю певні сумніви», а 4% – «Ні, не має».